Investeeringute, sh investeeringutoetuste planeerimine

Investeeringute eelarves (eelarve konto 15, IN-kood) **planeeritakse eelarveaastal kavandatavad materiaalse põhivara** (nt riigi või avalikkuse poolt kasutatavad hooned, infrastruktuuri rajatised, sõidukid), **kinnisvarainvesteeringute** (väljarentimiseks mõeldud maa ja hooned), **immateriaalse põhivara** (nt tarkvara) **ja bioloogilise vara** (nt mets) **soetused ja olemasoleva põhivara parendused**. Põhivara soetused planeeritakse selle aasta eelarves, mil toimub vara omandi üleminek ostjale. Juhul, kui vara ehitatakse pikema perioodi jooksul (nt suuremahulised infrastruktuuri objektid), planeeritakse investeeringute eelarves igal aastal selle eelarveaasta jooksul ehitatud osa (üleandmis- ja vastuvõtmisakti põhjal).

Materiaalse ja immateriaalse põhivara investeeringu planeerimisel juhindutakse **RTJs 5** ja **üldeeskirjas** sätestatust. Investeeringuks RTJ 5 järgi on kulutused, mis lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele. Investeeringuga on tegemist, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- kulutuse eest saadakse materiaalne vara (hoone, seade vms), mis tõenäoliselt osaleb tulevikus majandusliku kasu tekitamisel või seatud eesmärkide täitmisel;
- kulutuse eest saadud tulemit kasutatakse pikema perioodi jooksul kui üks aasta;
- soetusmaksumus või muu bilansis kajastamise aluseks olev väärtus on usaldusväärselt määratletav;
- kulutuse maksumus on vähemalt **üldeeskirja § 41 lõikes 1** esitatud põhivara kapitaliseerimise alampiirina (ilma käibemaksuta) sätestatud summa (2022. a 5000 eurot, al 2023. a 10 000 eurot). Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused planeeritakse eelarves perioodi kuluna.

Riigiasutuste investeeringud planeeritakse riigieelarvesse liikidega 20 või 40–45, eelarve kontole 15 ja kohustuslik on IN-koodi kasutamine. Põhivarade soetusega seotud käibemaksukulu planeeritakse soetuse aasta eelarvesse eelarve kontol 601002 liigile 10 või liikidele 40–45 käibemaksu planeerimise liikide üldreegli alusel, (vt **5.3 „Kulude planeerimine“**).

Näide: materiaalse põhivara soetus
Asutus plaanib 2022. aastal soetada põhivara summas 5 miljonit eurot, millest 4 miljonit tasutakse 2022. aastal ja 1 miljon aastal 2023 peale esialgse garantii möödumist.
2022. aasta investeeringute eelarves planeeritakse põhivara soetusena 5 miljonit eurot, kuna ostja omandab kontrolli vara üle 2022. aastal, sõltumata sellest, et osa ostuhinnast tasutakse järgneval aastal.

Näide: pikaajaline ehitusprojekt
Asutus sõlmib lepingu uue haigla ehituseks. Ehitustööd toimuvad 2022–2024, kokku läheb ehitus maksma 10 miljonit eurot. Iga aasta lõpus akteeritakse teostatud ehitustööde maht ning järgneva aasta algul tasutakse proportsionaalselt tehtud ehitustööde mahule. Eeldatavasti viiakse 2022. aastal läbi 20%, 2023. aastal 70% ja 2024. aastal 10% ehitustöödest.
Investeeringute eelarves planeeritakse põhivara soetusena 2022. aastal 2 miljonit, 2023. aastal 7 miljonit ja 2024. aastal 1 miljon eurot, sõltumata sellest, et tegelikud maksed toimuvad järgnevatel

eelarveaastatel.

Põhivara soetamisel **kapitalirendi lepingu alusel** planeeritakse eelarvesse põhivara soetus (liik 20, eelarve konto 15), arvestuslik proportsionaalne amortisatsioonikulu (liik, 60, eelarve konto 61), käibemaksukulu (liik 10, eelarve konto 601005), kapitalirendi kohustuste võtmine ja tagasimaksed (liik 20, eelarve konto 208), intressikulud (liik 20, eelarve konto 650). Kapitalirendilepinguga vara soetamise detailset näidet (vt **5.5 „Finantseerimistehingute planeerimine“**).

Kapitalirendi lepingu alusel vara soetamiseks tuleb saada luba Riigikogult (**Riigieelarve seadus § 60 lg 2 p 6**).

Riigi investeerimistegevusena käsitletakse lisaks riigiasutuste materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks tehtavatele investeeringutele ka põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks antavaid toetusi ning kaitseotstarbelise erivarustuse soetamist.

Investeeringutoetuste planeerimisel lähtutakse investeeringutele sarnastest põhimõtetest, kuid need kajastatakse riigieelarves kuludena. Investeeringutoetused on olemuselt projektipõhised toetused (vt **5.2 „Saadud ja antud toetused“**). Investeeringutoetus planeeritakse (tegevuspõhise eelarve korral programmi teenusele) liikidega 20 või 40–45 või 56**[1]**, eelarve kontoga 45 ja IN-objektikoodiga. Kui toetuse saaja on käibemaksukohustuslane, siis käibemaksukulu ei ole ning toetus ei tohi sisaldada käibemaksu. Kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, võib investeeringutoetuse summasse arvata käibemaksukulu. Käibemaksukulu ei eristata investeeringutoetuse eelarvest.

---

[1] Kasutatakse juhul, kui investeeringutoetust antakse hasartmängumaksust

Viimati uuendatud 13.04.2023